

ΕΝΟΤΗΤΑ 23.

19ος αι. : Ελλάδα : μεγάλωσε την έκτασή της συμπεριλαμβάνοντας τα Επτάνησα και τη Θεσσαλία με την περιοχή της Άρτας.

Πληθυσμός : 750.000 (1830), συνέχισε να αυξάνεται το 19ο αι., ενώ διπλάσιοι Έλληνες ζούσαν έξω από τα σύνορα.

Σημαντικά αστικά κέντρα : Αθήνα, Πάτρα, Σύρος, Πειραιάς.

Η ελληνική οικονομία :

Ο αγροτικός τομέας :

- κυριαρχεί στην ελληνική οικονομία, με βάση το μικρό αγροτικό κλήρο.
 - τα εθνικά κτήματα (όσα δεν είχαν καταπατηθεί) μοιράστηκαν το 1871 από τον Αλ. Κουμουνδούρο.
 - Τσιφλίκια (μεγάλα κτήματα στη Θεσσαλία, ανήκαν σε Τούρκους, καλλιεργούνταν από κολίγους, δηλαδή ακτήμονες Έλληνες αγρότες). Το 1881 που ενσωματώθηκε η Θεσσαλία τα διεκδίκησαν οι κολίγοι, αλλά τελικά πουλήθηκαν σε Έλληνες κεφαλαιούχους.
 - Κυριότερα προϊόντα : σταφίδα, ελιές, καπνά, σιτηρά
 - Εξωτερικό εμπόριο : εξάγονται λάδι, σταφίδα, αγροτικά προϊόντα, εισάγονται σιτάρι, υφάσματα, νήματα.
- Αργότερα εισάγεται άνθρακας, ξυλεία και μηχανήματα.
- Ναυτιλία : χάρη σ' αυτή υπάρχει οικονομική ανάπτυξη
Πάτρα και Σύρος τα μεγαλύτερα ελληνικά λιμάνια

Τραπεζικό σύστημα : αναπτύσσεται με την ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας το 1841, η οποία εκδίδει και το χαρτονόμισμα.

Βιομηχανία : αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς λόγω : έλλειψης κεφαλαίων, πρώτων υλών και εργατικών χεριών. Άλλωστε, η ελληνική αγορά είναι μικρή και τα εισαγόμενα βιομηχανικά προϊόντα φτηνά.

Ο ρόλος του κράτους : υπήρξε σημαντικός για την ανάπτυξη της οικονομίας, μέσω των επενδύσεων σε έργα υποδομής και του ευνοϊκού θεσμικού πλαισίου (κυρίως επί Τρικούπη).

Εξωελλαδικό ελληνικό κεφάλαιο : στράφηκε προς την Ελλάδα από το 1870 λόγω της διεθνούς οικονομικής κρίσης του 1873 και των κινήτρων του Τρικούπη.

Η ελληνική κοινωνία :

Χαρακτηρίζεται από αργή, αλλά σταθερή μεταβολή, με κύριο άξονα των αλλαγών την βαθμιαία αστικοποίηση.

Αγρότες : αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία, είναι μικροϊδιοκτήτες. Οι κολίγοι της Θεσσαλίας χάνουν πολλά από τα δικαιώματα γης, που είχαν επί Οθωμανών.

Αστικά στρώματα : παίζουν δυναμικό ρόλο και ενισχύουν σταθερά την παρουσία τους (εμπόριο, ναυτιλία, τραπεζικές εργασίες, δημόσιοι υπάλληλοι).

Εργάτες : κυρίως είναι γυναίκες και παιδιά, εμφανίζονται αργά, λόγω της καθυστερημένης εκβιομηχάνισης, ζουν σε άθλιες συνθήκες.

Κοινωνικοί μετασχηματισμοί (αλλαγές) :

Μετανάστευση : εντάθηκε το 19ο αι. προς τις πλούσιες ελληνικές παροικίες του εξωτερικού (Αίγυπτος), ενώ στο τέλος του αιώνα η κρίση της σταφίδας οδήγησε πολλούς αγρότες στην Αμερική.

Οι αγώνες των κολίγων : στο Κιλελέρ (1910) ένοπλη σύγκρουση με νεκρούς

αγρότες σχετικά με τα τσιφλίκια της Θεσσαλίας, που ώθησε αργότερα στη διανομή τους.

Εργατικό κίνημα : κατά τη δεκαετία του 1870 σημειώνονται οι πρώτες απεργίες, κυκλοφορούν εφημερίδες που υπερασπίζονται τα αιτήματα των εργατών και αρχίζουν να

διαδίδονται οι σοσιαλιστικές ιδέες, μέσω κάποιων διανοούμενων.

Γυναικείο ζήτημα : κύριο αίτημα ήταν η ανάγκη εκπαίδευσης των γυναικών, που ως τότε ήταν παραμελημένη.